قدس
رواق
ویژه‌فرهنگ و معارف رضوی
سال دوم | ویژه نامه ۴۰۲

نکته‌ها/ آیت‌الله مظاهری

به بچه‌ها بفهمانید ما حسین علیه‌السلام داریم

۲

گزارشی از آیین خطبه‌خوانی شب عاشورا و عزاداری زائران و هیئت‌ها در حرم مطهر رضوی

سوگ در بارگاه خورشید

۴

در نشست «کشف واقعیت‌های حجاب» مطرح شد

حجاب، کارآمدی افراد در فعالیت اجتماعی را بالا می‌برد

۳

ابراهیم فیاض در برنامه سوره مطرح کرد

مردم شام فکر می‌کردند بنی‌امیه فرزندان پیامبر هستند

۲

قدس در گفت‌وگو با میثم مهدیار نقش و اهمیت مناسک محرم را در تقویت هویت محله‌ای بررسی می‌کند

ماهیتِ هویت‌ساز هیئت

۲

صادق ذباح

حرم مطهر رضوی میزبان حضور پرشور عزاداران امام حسین (ع) بود

روز عاشورایی حرم

زائر امام هشتم(ع) بودن در روز عاشورا، دلنشین است و از اندوه و ماتم عاشوراییان می‌کاهد؛ تماشای شور و حال عزاداران حسینی و حضور گسترده هیئت‌های مذهبی مرهمی است بر درد این مصیبت و دلگرم‌کننده است برای دلدادگانی که از کربلای حسین دور مانده‌اند، اما حال و هوای آن را در حرم فرزندش، حضرت رضا(ع) تجربه می‌کنند.به گزارش آستان‌نیوز، در عاشورای امسال نیز حرم مطهر رضوی میزبان حضور پرشور عزاداران حسینی بود و خادمان حضرت نیز با نام اباعبدالله(ع) در این میزبانی سنگ تمام گذاشتند.آغاز برنامه‌های روز عاشورا در حرم مطهر امام هشتم(ع)، آیین مقتل‌خوانی بود که در رواق امام خمینی(ره) حرم مطهر رضوی با سخنرانی و مقتل‌خوانی آیت‌الله سیداحمد علم‌الهدی برگزار شد. ...

۴

درباره قیام «توابین» و چرایی شکست آن

حُسن‌نیتی که با موقع‌شناسی همراه نشد

محمدحسین نیکبخت

هلاکت یزید در سال ۶۴قمری و رسیدن خبر آن به کوفه، برای شیعیان و دوستداران اهل‌بیت(ع) خبری مسرت‌بخش بود که با فرار عبیدالله بن زیاد از این شهر، در پی قتل معاویه بن یزید و دعوای اُمویان بر سر قدرت، تکمیل شد. به واقع فرصتی از این بهتر برای گرفتن انتقام از قاتلان پسر رسول خدا(ص) وجود نداشت. در آن بین شیعیانی که به دلیل تنها گذاشتن سیدالشهدا(ع) در واقعه کربلا، احساس خسران و گناه می‌کردند، کم نبودند. سلیمان بن صُرَد خُزاعی، زعیم شیعیان کوفه یکی از این افراد بود. او که در ماجرای قیام مُسلم بن عقیل خودش را کنار کشید و از طرفی نتوانست چنان که می‌خواست خودش را به کاروان امام حسین(ع) برساند، همواره در پی زمانی برای جبران کوتاهی خود می‌گشت؛ هر چند که دیگر دیر شده و موقعیت‌نشناسی و تحلیل غلط، فاجعه‌ای را که نباید اتفاق می‌افتاد، رقم زده بود. شاید خیلی‌ها ندانند که سلیمان بن صُرد با وجود حُسن‌نیت و شهرتی که قیام او و یارانش موسوم به «توابین» دارد، تا زمانی که عبیدالله بن زیاد در کوفه حضور داشت، عملاً نتوانست اقدامی انجام دهد و حتی پس از فرار عبیدالله نیز آن‌ها به جای تحکیم موقعیت خود در کوفه و مجازات عاملان شهادت سالار شهیدان که در این شهر بدون مشکل خاصی زندگی می‌کردند و حتی در مناسبات سیاسی حضور فعال داشتند، بر نبرد گسترده میدانی با سپاه امویان تمرکز کردند.

■ محتوای فکری قیام توابین

قیام توابین با رهبری سلیمان بن صرد، تنها محدود به کوفه نبود. او نامه‌هایی به سعد بن حذیفه، زعیم شیعیان مدائن و مخربه بن مثنی، زعیم شیعیان بصره نوشت و از آن‌ها خواست در قیام توابین شرکت کنند. زمان قیام از سوی سلیمان نخستین روز ماه ربیع‌الاول سال ۶۵ تعیین شد. او توانست با کمک دیگر شخصیت‌های برجسته شیعه در کوفه مانند مسیّب بن نجبه، رُفاعه بن شدّاد، عبدالله بن وال و عبدالله بن سعد احساسات شیعیانی که همچون خود سلیمان، نسبت به امام حسین(ع) بی‌وفایی کرده بودند، برانگیزاند. جلسات پی در پی این افراد در خانه سلیمان و گاه در بیرون شهر کوفه برگزار می‌شد. در همین جلسات بود که در کنار نوحه‌سرایی در رثای سالار شهیدان، مبانی فکری قیام توابین هم شکل گرفت. عبیدالله بن عبدالله یکی از سران توابین طی یک سخنرانی شورانگیز در همین جلسات، به یارانش گفته است: «من شما را به کتاب خدا، سنت پیامبر، انتقام خون اهل‌بیت(ع) و جهاد با منکران دین و مارقین دعوت می‌کنم. اگر کشته شدیم آنچه نزد خداست، برای نیکان است و اگر پیروز هم شدیم حکومت را به اهل‌بیت(ع) برگردانده‌ایم». هر چند که موضوع بازگرداندن حکومت به امام برحق، بخشی از شاکله فکری توابین را تشکیل می‌داد اما آن‌ها خوب می‌دانستند که با جمعیت چند هزار نفری قادر به شکست دادن لشکری عظیم، مجهز و باتجربه نیستند و احتمال شکست آن‌ها چند برابر پیروزی است، با این حال احساس شرم و خسرانی که نسبت به ترک فعل خود در واقعه عاشورا داشتند موجب می‌شد تنها راه از بین رفتن این شرم را، شهادت و نثار خونشان در راه خدا بدانند و بیش از آنکه به برپایی حکومت حق بیندیشند، به دنبال کشته شدن باشند.

■ واکنش عجیب کوفیان و فرجام توابین

نکته مهمی که در قیام توابین قابل تأمل و مطالعه به نظر می‌رسد، واکنش کوفیان به آن است؛ ابن‌اثیر در کتاب «الکامل فی التاریخ» جمعیت بیعت‌کننده با سلیمان بن صرد خزاعی را قریب ۱۶ هزار نفر اعلام می‌کند، اما با اعلام قیام توابین، فقط ۴هزار نفر در اردوگاه نُخیله - پادگان نظامی کوفه - جمع و آماده نبرد شدند؛ یعنی چیزی حدود سه چهارم افرادی که برای جانبازی و نثار خون اعلام آمادگی کرده بودند، در همان گام نخست عقب نشستند! هر چند که این بدعهدی در عزم توابین خللی وارد نکرد و آن‌ها پس از زیارت قبور شهدای کربلا و گریه و نوحه‌سرایی در سوگ سالار شهیدان، راه جبهه را در پیش گرفتند، اما این اقدام نشان‌دهنده شرایط کوفه و واقعیت روان‌شناسی رفتار مردم دمدمی‌مزاج آن است که بعدها نیز در قیام مختار و زید بن علی باز هم آن را تکرار کردند. اجتماع ۴هزار نفره توابین برای نبرد با امویان به سوی «جصاصه»، «انبار» و سرانجام «عین‌الورده» حرکت کرد؛ اما با وجود

پیروزی‌های اولیه نتوانست بر سپاه انبوه شامیان که به فرماندهی عبیدالله بن زیاد به میدان آمده بود، پیروز شود؛ سلیمان بن صرد خزاعی روز سوم نبرد عین‌الورده شهید شد و با شهادت جانشین او، مسیب بن نجبه، بقایای توابین با فرماندهی رفاعه بن شداد به سوی کوفه عقب‌نشینی کردند؛ در حالی که بخش اعظم آن‌ها در میدان نبرد به شهادت رسیده بودند. به طور خلاصه، باید قیام توابین را قیامی بدون درک سیاسی لازم اما مبتنی بر حُسن نیت بدانیم؛ حُسن‌نیتی ارزشمند که بی‌درایتی آن را بی‌اثر کرد.

خبر

برگزاری سومین جشنواره محصولات روابط عمومی‌های آستان قدس رضوی

سومین جشنواره محصولات روابط عمومی‌های آستان قدس رضوی به همت مرکز ارتباطات و اطلاع‌رسانی آستان قدس رضوی در حال برگزاری است. به گزارش آستان‌نیوز، امیر خالقی مدیر ارتباطات و اطلاع‌رسانی آستان قدس رضوی با اعلام جزئیات این جشنواره گفت: سومین جشنواره محصولات روابط عمومی‌های آستان قدس رضوی با هدف ارتقای توانمندی‌های این مجموعه در رقابتی سالم با شرکت بیش از ۷۰ مؤسسه و شرکت تابعه آستان قدس رضوی در حال برگزاری است. وی افزود: دوره‌های اول و دوم این جشنواره با هدف افزایش کمیت و تعداد محصولات برگزار شد اما در این دوره با توجه به تجربه‌های گذشته، کمیت و کیفیت از اهمیت بسزایی برخوردار است و خوشبختانه محصولات در این دوره نیز به رشد نسبی رسیده است. خالقی گفت: آثار و محصولات روابط عمومی‌های آستان قدس رضوی شامل چاپ و انتشارات، وب، طراحی و گرافیک و... است و با حمایت مدیران در سطح کلان این جشنواره در سال‌های آینده نیز برگزار خواهد شد. وی حضور و بازدید مدیران عالی آستان قدس رضوی از محصولات روابط عمومی‌های مؤسسه‌ها و شرکت‌های تابعه را از مهم‌ترین اقدام‌های این جشنواره عنوان کرد و گفت: از هفته آینده داوری آثار برگزار می‌شود و در ماه ربیع‌الاول طی آیینی با حضور مدیران عالی آستان قدس رضوی از برگزیدگان قدردانی می‌شود.

منبر مجازی

ماندن در کشتی امام حسین علیه‌السلام

حجت‌الاسلام علوی تهرانی| اگر من بخواهم سوار کشتی نجات امام حسین(ع) شوم باید به دنبال بقای دین باشم. در این راه اولاً باید بدانم دینم را از چه کسی بگیرم، ثانیاً بدانم دینم را چگونه محافظت کنم و ثالثاً برای سلامت دینم دائم آن را بسنجم. شما سالانه خودرو خود را برای آزمایش‌های مختلف فنی می‌برید و گواهی دریافت می‌کنید. دین خود را هم باید عرضه کنید تا از سلامت آن باخبر شوید. حضرت عبدالعظیم حسنی(ع) که خود فقیه است، نزد امام هادی(ع) می‌رود و دین خود را عرضه می‌کند و به ایشان می‌گوید توحید این است، امامت این است، از معاد و اخلاقیات این‌ها را می‌دانم و... که در نهایت حضرت می‌فرماید ثبتک الله.

پس نخست باید دین خود را تنها از کتاب خدا و عترت گرفت. علما مروج و مبلغ دین هستند اما دین از ناحیه پیامبر(ص) رسیده است پس هر گزاره دینی که بخواهیم چه به آن اعتقاد پیدا کنیم و چه عمل کنیم، باید مستند قرآنی یا روایی داشته باشد.

برای حفظ سلامتی دین باید آن را عرضه کنم؛ یعنی هر از گاهی عیب‌یابی کنم تا مشکلی در اعتقاداتم ایجاد نشود. در قرآن داریم افرادی ایمان می‌آورند اما ایمان آن‌ها همراه با شرک است. در این صورت این افراد هر کار خیری هم انجام بدهند پذیرفته نیست. یکی از مصادیق رایجش این است که برخی برای آنکه از فرد دیگری تشکر کنند، می‌گویند اگر تو نبودی، من با خاک یکسان شده بودم. پس خدا کجاست؟ پس لازم است، دین را عرضه کنیم و برای این عرضه دین، باید عالم ربانی پیدا کنیم و آن گاه عامل به دین باشیم. بهای دین را باید پرداخت کرد. این طور نیست که دین‌داری آسان باشد. گاهی برخی برای آنکه افراد را جذب کنند، می‌گویند دین‌داری آسان است، در حالی که اگر پیغمبر(ص) می‌خواست مردم را جذب کند نمی‌گفت قولوا لااله‌الاّالله تفلحوا یعنی همان اول ریشه بت‌پرستی را بزنند، بلکه چون مخاطبانش همه بت‌پرست بودند باید اول اعتماد آنان را جلب می‌کرد بعد آرام آرام می‌گفت اما پیغمبر(ص) از همان اول تبر را زد. پس دین‌داری سخت است. در روایت‌ها زیاد داریم که در آخرالزمان دین‌داری مثل نگه داشتن خارهای درشت و ضخیم در دست است.

اگر بخواهیم سوار کشتی شویم باید دین‌شناس شویم. دین‌شناسی یعنی تعامل با دین به صورت درسی نه ارثی یعنی یک گام از گذشته خود جلوتر برویم. بسیاری از آدم‌های متدین، دینشان ارثی است بنابراین زمانی که به شبهات و شهوات برمی‌خورند، مشکل پیدا می‌کنند اما اگر دین‌شناسی ما درسی شد، فرد خود را به دیوانگی هم می‌زند تا دینش را حفظ کند.

خبر

آغاز پویش «نذر آب» برای میزبانی از زائران پیاده‌روی اربعین

همزمان با ایام عزاداری ماه محرم، آستان قدس رضوی پویش مردمی «نذر آب» را برای زائران پیاده‌روی اربعین با نام «سقای اربعین» آغاز کرد تا با مشارکت مردم و خادمان حضرت رضا(ع)، بستر لازم برای میزبانی باشکوه از شرکت‌کنندگان در حماسه اربعین فراهم شود.

به گزارش آستان‌نیوز، آستان قدس رضوی که همه ساله با برپایی مواکب عزاداری در نقاط مرزی و مسیر پیاده‌روی اربعین، در میزبانی از این زائران مشارکت داشته، امسال بستری را فراهم کرده تا عموم مردم و دلدادگان حسینی نیز بتوانند در این میزبانی سهیم باشند.

این بستر با راه‌اندازی پویش نذر آب به نام سقای اربعین فراهم شده و همه علاقه‌مندان می‌توانند با پرداخت مبالغ دلخواه، به سهم خود بخشی از هزینه تهیه آب آشامیدنی برای زائران پیاده‌روی اربعین حسینی را تأمین کنند تا توسط خادمان و خادمیاران حضرت رضا(ع) در این مراسم توزیع شود.

امکان مشارکت در این میزبانی از چهار طریق فراهم شده و علاقه‌مندان می‌توانند نذورات خود برای خرید آب را از طریق پرداخت برخط در سایت nazr.razavi.ir، واریز به شماره کارت ۵۰۴۱۷۲۷۰۱۰۵۰۱۳۱۸ (به نام نذورات آستان قدس)، پرداخت از طریق نرم‌افزار رضوان (app.razavi.ir) و یا شماره‌گیری کد دستوری #۸* واریز کنند.